

1. uge

Gud søger mennesket

Første Mosebog 1-3

"Gud Herren kaldte på Adam: 'Hvor er du?'" 1 Mos 3,9.

Hovedtanke

Mennesket, der er kaldet til at være Guds partner, ønsker uafhængighed med døden til følge. Menneskets skaber og frelser giver det håb for fremtiden.

Introduktion

De første elleve kapitler i Bibelen kaldes også "urfortællingen". Dermed menes ikke blot, at de her skildrede begivenheder ligger langt tilbage i tid, men også, at der ses tilbage på verdens begyndelse. Urfortællingen giver en forklaring på livets oprindelse og hemmelighed. Den omhandler tilværelsens basale erfaringer og spørgsmål, altså det, der til alle tider er menneskets og denne verdens vilkår.

"Alle store emner og gåder mellem himmel og jord, det vil sige alle højder og dybder, menneskeslægtens fejltagelser og forvirringer, italesættes: fødsel og død, mand og kvinde, natur og kultur, arbejde og religion, skyld og lidelse, trussel og redning, fremskridt og forfald ... Den bibelske urfortælling afdækker det hele. Idet den peger på, at alt eksisterende skylder Gud sin oprindelse og opretholdelse, sætter den alt eksisterende i en universel sammenhæng" (Heinz Zahmt, *Leben als ob es Gott gibt*, München 1994, 17-19).

Oversigt

Søndag	I begyndelsen	1 Mos 1,1; Hebr 11,3
Mandag	"I Guds billede skabte han det"	1 Mos 1,26-28
Tirsdag	"I bliver som Gud"	1 Mos 2,16.17; 3,1-5
Onsdag	"Hvor er du?"	1 Mos 3,6-13
Torsdag	Forbandelse over slangen	1 Mos 3,14-15
Fredag	Øst for Paradis	1 Mos 3,16-24

Anbefalet læsning til denne uge: Første Mosebog 1-3

"I begyndelsen"

1 Mos 1,1
Hebr 11,3

Hvad siger de første ord i Bibelen om Gud? Hvilket gudsbillede tegnes her?

Hvilken betydning har dette udsagn for mit verdenssyn og min tro?

Forståelse

De første ord i Bibelen giver skabelsesberetningen en overskrift, der sammenfatter himlen og jordens skabelse i en væsentlig sætning. Begrebet "i begyndelsen" (*bereschit*) er i den hebraiske bibel blevet til selve titlen på Bibelens første bog. Det beskriver ikke begyndelsen på et eller andet, men simpelt hen selve begyndelsen. Alt tog sin begyndelse med Gud. Det hebraiske ord for "at skabe" (*bara*) er ikke et almindeligt udtryk fra håndværkerfaget. Det er udelukkende forbeholdt Gud og hans skabergerning. Desuden fremgår det ikke af ordet, hvilket materiale, noget skabes af. Gud skabte "himmel og jord" uden at være afhængig af noget allerede eksisterende. Alting stammer fra Guds hånd, og intet er blevet til uden ved ham.

"Skabelsesberetningen er ikke et naturvidenskabeligt dokument, der leverer konkrete detaljer vedrørende verdens tilblivelse. Den forsøger heller ikke at føre bevis for skaberværkets guddommelige oprindelse. Dens hensigt er at være et vidnesbyrd om troen på Gud som skaber af alle ting. "I tro fatter vi, at verden blev skabt ved Guds ord, så det, vi ser, ikke er blevet til af noget synligt" (Hebr 11,3). Ethvert forsøg på at nærme sig Guds skabergerning ad andre veje end gennem troen er dermed stemplet som ukvalificeret" (M. Dorn / R. Pöhler, *Die Schöpfung – glauben, denken, leben*, Lüneburg 2018, 14f.).

Anvendelse

Gud er min skaber! Hvilke videnskabelige påstande gør det svært for mig at tro på det? Hvad hjælper mig til at bevare troen på det?

”I Guds billede skabte han det”

1 Mos 1,26-28

Hvilke opgaver giver Gud mennesket?

Hvad fortæller disse vers mig om mit værd, min værdighed og mit ansvar?

Forståelse

Hvori består menneskets gudsbilledlighed? I dets intelligens eller dets åndelige begavelse? Ud fra konteksten bliver det tydeligt, at svaret skal findes et andet sted. Umiddelbart efter udsagnet vedrørende menneskets gudsbilledlighed følger dets opgave: at herske over de øvrige levende væsener (sml. Sl 8). Det er derfor nærliggende at mene, at mennesket bliver delagtiggjort i Guds magt til at herske over skaberværket.

I antikken var det almindeligt at opstille statuer af herskerne i de provinser, som var blevet indtaget. Statuerne skulle repræsentere magt-herrernes love og autoritet. Menneskets gudsbilledlighed kan tolkes på lignende måde: Mennesket er Guds repræsentant og kaldet til ligesom Gud at dyrke og vogte naturen (2,15). Dette forudsætter, at mennesket er i stand til at påtage sig denne opgave. At være skabt i Guds billede betyder altså også, at mennesket er i stand til at tænke selvstændigt og træffe ansvarlige valg. Mennesket er Guds partner, som Gud kan henvende sig til, betro opgaver og have fællesskab med.

”Ethvert menneske, der er skabt i Guds billede, er udstyret med evner, der er beslægtet med Skaberens: personlighed, evnen til at tænke og til at handle” (Ellen White: *Uddannelse*, DB 1963, s. 17).

Anvendelse

I hvor høj grad oplever jeg betegnelsen ”Guds billede” som privilegium og ansvar?

"I skal blive som Gud"

1 Mos 2,16-17
1 Mos 3,1-5

Hvilke friheder giver Gud mennesket? Hvor møder jeg fristelser i form af "forbuden frugt"?

Forståelse

Da Gud udstedte et forbud mod at spise af træet til kundskab om godt og ondt, var det ikke en despots tilfældige ordre med det ene formål at teste menneskets lydighed. Indsigten i godt og ondt – hvad der er gavnligt, og hvad der er skadeligt i livet – hører Gud til. At spise af træet er altså et udtryk for, at mennesket ophøjer sig selv til Gud (3,5.22) og bliver "autonom" – *autos* (selv) og *nomos* (lov), – det vil sige mennesket bliver sin egen lov/bliver sig selv en lov.

Gud lod Adam og Eva råde over hele skaberværket. Friheden var udelukkende "begrænset" af, at de ikke skulle gøre sig Gud lig. Og dog var det netop dette, der blev menneskets ursynd.

"Da menneskene er skabt til at have et tillidsfuldt forhold til Skaberen, skaberværket og hinanden, har de mulighed for at træffe frie valg. Tillid forudsætter nemlig friheden til selv at vælge ... Med muligheden for at træffe selvstændige beslutninger følger også ansvaret for konsekvenserne" (M. Dorn / R. Pöhler, *Die Schöpfung – glauben, denken, leben*, Lüneburg 2018, 50).

Anvendelse

Det hører til det at være menneske, at man funderer over, hvad der er godt og ondt. Hvad er kilden til de værdier, som jeg lever efter? I hvor høj grad har jeg brug for Gud for at kunne vide, hvad der i bund og grund er godt og ondt? Bærer min daglige adfærd præg af, at jeg handler derefter?

"Hvor er du?"

1 Mos 3,6-13

**Hvad er Guds reaktion på menneskets svigt?
Hvordan reagerer Adam og Eva på Gud?**

Hvorfor er det dejligt at blive fundet af Gud?

Forståelse

Slangen lover menneskene et væld af nye muligheder. I virkeligheden ender de i armod og nød. De mister tilliden til Guds godhed og den trygge relation til deres skaber. Den nye indsigt, som menneskene forventede at få, viste sig at være en viden om egen utilstrækkelighed og svaghed. Den belaster ikke blot deres indbyrdes forhold (skam, skyldfølelse, ansvarsforflygtigelse), men den værste konsekvens ses i forholdet til Gud (angst, manglende åbenhed, skyldbevidsthed, retfærdighedstrang).

Som en kærlig far, der opdager, at hans barn er ved at begå en dumhed, opsøger Gud mennesket og ønsker dialogen med det. Han søger mennesket for at hjælpe det og for at redde det ud af dets skyld, fortvivlelse, skam, angst og håbløshed. Han opsøger det ikke for at straffe det med døden, men for at det skal erfare hans nåde.

Anvendelse

Mange kristne lever i angst for Gud og hans straf. Hvis de kommer ud for lidelse, spørger de sig selv: "Hvad er det, jeg skal straffes for?"

Refleksion

Hvordan kan det være, at mennesker har gjort den kærlige skaber til en dommer, man skal være bange for? Hvilke ord i Skriften styrker min tillid til, at jeg er i sikkerhed hos ham på trods af mine mangler og begrænsninger? Hvad hindrer mig i at stole på dette løfte?

Slangen forbandes

1 Mos 3,14-15

**Hvilket forhold er der mellem kvindens og slangens sæd?
Hvad er den dybere mening med dette billede?**

Forståelse

Slangens forbandelse er, ligesom de øvrige konsekvenser (v. 16-19), et udtryk for de negative følger, som syndefaldet havde på hele skaberværket. Deri ligger en dyb sandhed: "Den fundamentalt ødelagte relation mellem Gud og mennesker har også betydelig indflydelse på skaberværket og menneskers indbyrdes forhold (v. 16!).

I v. 15 er der tale om gensidigt fjendskab mellem mennesket og slangen. Da det hebraiske ord for afkom står i ental (sæd=afkom), så er den kristne fortolkning heri allerede tidligt et tegn på, at det onde ville blive overvundet af Evas efterkommer, Jesus" (SEB 13).

Anvendelse

"Når slangen får knust hovedet, så er det dens endeligt. Da nu Kristus har knust slangens, Djævelens, hoved, har Djævelen mistet sin magt og styrke. Han er ganske vist stadig en djævel hos os, og verden er stadig verden. Men Djævelen har dog fået knust hovedet, og Kristus har ødelagt hans dødsrige, syndens og Helvedes rige, og frataget ham sin magt" (Luther Deutsch, Band 8; Die Predigten, 172).

Refleksion

Hvad betyder det for mig, at Satan er en overvundet fjende? Hvordan tager jeg del i Jesu sejr over det onde?

Øst for Paradis

1 Mos 3,16-24

I hvilket omfang har relationen mellem mand og kvinde ændret sig efter syndefaldet?

Hvordan viser det sig i mit liv og i mine omgivelser?

V. 16-19 skildrer syndefaldets følger, der både vedrører de to første mennesker og deres efterkommere. Kvinden oplever smerte i forbindelse med fødslen, men hun får lov til at skænke børn liv. Mandens arbejde er møjsommeligt, men det er stadig hans opgave at leve i skaberværket og med omhu drage omsorg for det. Menneskenes liv er forgængeligt, men de har mulighed for at give det indhold og give det videre. Gud lader ikke skaberværket i stikken, men giver nyt håb.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

- 1 Goethe skriver i et digt: "Mennesket bør være ædelt, hjælpsomt og godt. For det er det, der adskiller det fra alle øvrige levende væsener, som vi kender." Forfatteren Gottfried Benn derimod siger nok så sarkastisk: "Kronen på skaberværket, svinet, mennesket."

Hvad tænker I om disse to udsagn?

- 2 Mos 1,26-28; 2,15

Hvori består menneskets gudsbilledlighed?

Hvad vil det sige, at Gud har skabt os som skabende og ansvarlige personer?

- 3 1 Mos 3,1-5

Hvilken list benytter slangen sig af?

Hvordan bruger den Guds ord?

Hvordan ville I beskrive "ursyndens" væsen?

I hvilke aktuelle udfordringer viser denne "ursynd" sig igen og igen?

- 4 1 Mos 3,6-10

Hvilke følger efter syndefaldet er den største belastning for jer?

Hvad gør indtryk på jer i forhold til Guds reaktion?

Hvordan ville I hjælpe et menneske, der er bange for Gud?

Hvilke tegn på håb bliver tydelige i den måde, Gud reagerer på i menneskets fald?